

Instytut Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. 22 505 25 02, fax 22 505 08
e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

Warszawa, dnia 27 marca 2024 roku

NRA.145-R.5.2024

Opinia uzupełniająca
do opinii z dnia 26 lutego 2024 roku
dotyczącej rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie
sposobu zapewnienia reprezentacji dziecka przez reprezentanta dziecka
– projekt z dnia 8 lutego 2024 roku.

W uzupełnieniu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej, znak: NRA 145-RS.2024, przekazanej w dniu 26 lutego 2024 roku, w związku z przesłaniem w chwili obecnej uwag do projektu rozporządzenia przez Okręgową Radę Adwokacką w Warszawie, poniżej pozwalam sobie uzupełniająco przedstawić te uwagi Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie, które nie były przedmiotem opinii Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 26 lutego 2024 roku.

1. W związku z projektowanymi zapisami § 2 opiniowanego rozporządzenia, wskazać należy przede wszystkim, że „Okręgowe Rady Adwokackie nie mają mechanizmów umożliwiających weryfikację, czy adwokat spełnia wymagania określone w art. 99¹ § 1 kro. Jedynym sposobem realizacji wskazanego przepisu jest wyłącznie deklaracja adwokata chcącego wziąć udział w ankiecie, że spełnia wymagania określone w ustawie”.

Jednocześnie w projekcie zawarto zobowiązanie dla Okręgowych Rad Adwokackich, że „przesyłając listę do odpowiedniego Prezesa Sądu, w przedstawianym wykazie, przy nazwisku każdego adwokata, należy wskazać rodzaj sprawy, w której zadeklarował gotowość do reprezentowania dziecka”. Na potrzeby rozporządzenia nie zdefiniowano pojęcia „rodzaj sprawy”. W dotychczasowej praktyce, prowadząc ankiety dot. spraw z urzędu, „sprawy” są skatalogowane w następujący sposób: sprawy cywilne, sprawy karne, sprawy administracyjne, psychiatryczne, kurator oraz obrońca z urzędu dla nieletnich”.

2. Z perspektywy Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie, jako największej Izby Adwokackiej w Polsce, zastrzeżenia budzi możliwość dochowania terminów zaproponowanych w § 4 ust. 1 rozporządzenia.

„Proponuje się, aby Okręgowe Rady Adwokackie do dnia 15 grudnia każdego roku przekazywały wykazy z uwzględnieniem stanu na dzień 01 grudnia. Z perspektywy dużej Izby, termin 14 dni od zakończenia ankiety jest terminem zdecydowanie zbyt krótkim. Należy zwrócić

uwagę, że przy prowadzeniu ankiet w sprawach z urzędu, podajemy dane na 01 września do końca października danego roku (zatem na czynności administracyjne jest tutaj znacznie więcej czasu). Rozwiązaniem, które można zastosować, jest uwzględnienie reprezentantów w ankiecie, którą rokrocznie okręgowe rady adwokackie przeprowadzają do końca sierpnia danego roku. W takiej sytuacji nie będzie konieczności organizacji kolejnej ankiety (co wiąże się ze znacznym wysiłkiem organizacyjnym po stronie okręgowych rad adwokackich)."

Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie zwraca też uwagę na niejasność sformułowania zawartego w § 8 ust. 2 Rozporządzenia. „Nie wiadomo, czy założeniem proponowanego zapisu jest korzystanie z list reprezentantów dziecka przez prezesów sądów w okręgu, którego dany adwokat nie świadczy pomocy prawnej z urzędu. Jeśli tak, to informacja taka winna być udzielona adwokatom przy rozsyłaniu ankiety, aby z pełną świadomością podejmowali decyzję o wpisie na listę reprezentantów dziecka.

Jak wynika z uzasadnienia do projektu Rozporządzenia (str. 8, akapit pierwszy) § 8 ust. 2 Rozporządzenia ma umożliwić wyznaczanie reprezentanta dziecka z listy innej niż zgodnie z siedzibą zawodową adwokata (patrz art. 21 ust. 3 – ustawy Prawo o adwokaturze). Np. Sąd Rejonowy w Wyszkowie korzystać będzie z warszawskich list."

W swoich uwagach ponadto Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie zarzuca projektowi rozporządzenia, że nie dostrzega ono zasadniczego w regulowanej kwestii problemu.

„Jak wynika z Oceny Skutków Regulacji Rozporządzenia (dalej: OSR) liczba małoletnich wymagających reprezentanta, według danych za 2023 rok, wynosi 25733 w 20467 sprawach. Liczba adwokatów i radców prawnych wykonujących zawód, wg danych podanych w OSR, wynosi 61603. Z podanych wyżej informacji wynika duże zapotrzebowanie na pomoc i zaangażowanie reprezentantów dziecka. Trzeba zatem zauważyć, że rokrocznie Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie obserwuje coraz mniejszą liczbę chętnych adwokatów w zakresie przyjmowania spraw z urzędu. Dla przykładu, w ankiecie dotyczącej spraw z urzędu na rok 2023/2024, według stanu na 12 września 2023 roku, na 6282 adwokatów wykonujących zawód do spraw z urzędu zgłosiło się jedynie 598 adwokatów. Powyższe wiąże się z oczywistym, występującym od lat problemem, wadliwego systemu wynagradzania pełnomocników występujących z urzędu. Niewłaściwe wynagradzanie pełnomocników występujących z urzędu, przy coraz większych wymaganiach i skomplikowaniu przepisów, skutkuje coraz mniejszym zainteresowaniem udziału adwokatów w systemie prowadzenia spraw z urzędu. W tym kontekście nie do końca zrozumiałym jest fragment uzasadnienia Rozporządzenia, że „ustawą z dnia 28 lipca 2023 roku zmieniono również zasady wynagradzania adwokatów lub radców prawnych – reprezentantów dziecka”. Zasady wynagrodzenia adwokatów w sprawach z udziałem dzieci (w szczególności sprawach opiekuńczych czy dla nieletnich) od lat ukształtowane na skrajnie niskim poziomie (dla przykładu wynagrodzenie za prowadzenie skomplikowanej sprawy o czyn karalny nieletniego – to 180,00 zł, zaś o demoralizację – 60,00 zł, pozbawienie, ograniczenie, zawieszenie lub przywrócenie władzy rodzicielskiej oraz

odebranie dziecka – 120,00 zł, ustalenie ojcostwa, zaprzeczenie ojcostwa, ustalenie bezskuteczności uznania dziecka oraz rozwiązanie przysposobienia – 240 zł). Biorąc pod uwagę wymagania określone zarówno ustawą (art. 99¹ kro i nast.), jak i projektowanego Rozporządzenia, można dostrzec brak odrębnych regulacji uwzględniających konieczność zwiększenia nakładów finansowych na zapewnienie efektywnej pomocy prawnej dzieciom. Mając powyższe na uwadze istnieje realna obawa, że system, poprzez brak deklaracji chętnych adwokatów i radców prawnych, będzie całkowicie nieefektywny.”

Naczelna Rada Adwokacka opiniując w lutym b.r. projekt rozporządzenia a priori przyjęła, że kwestia ustalania stawek wynagrodzenia powoływanych przez Sąd reprezentantów dziecka na godnym i adekwatnym do nakładu pracy reprezentanta poziomie, będzie jednym z podstawowych zadań projektodawcy i ustawodawcy, a co do meritum nie stanowi istoty zagadnień, które reguluje rozporządzenie.

Sformułowany zaś w tym zakresie tak wyraźny głos adwokatury warszawskiej przekazujemy przyłączając się do tych uwag, szczególnie wobec obserwowanej opieszałości projektodawcy we wprowadzeniu w życie innych ważnych dla adwokatury przepisów: rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, które stanowić miało „jedynie” wdrożenie stanowiska Trybunału Konstytucyjnego, a nie znalazło się w obrocie prawnym do dziś, pomimo środków zapewnionych w budżecie na 2024 rok, jeszcze w ramach projektu poprzednio rządzącej opcji politycznej.

Dyrektor
Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych
przy Naczelnej Radzie Adwokackiej
adw. Dorota Kulińska